

Bäckdräkten

ty själen har inget kön

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala Universitet

Etnologi C

HT 2023

C-uppsats av Gunilla Humble

Handledare: Maryam Adjam

Abstract:

This essay presents how a newly created non-binary folk costume named Bäckadräkten will change and challenge traditions regarding Swedish folk costumes from the eighteenth century. Bäckadräkten's background as a tool to invent a new type of non-binary folk costume is presented. Different parts of Bäckadräkten's clothing as a non-binary dress is compared to traditional folk costumes regarding male and female dressing as a mean of status concerning marriage and age.

Traditionally folk costumes usually derive from a specific region in contrast to Bäckadräkten with its background from the queer or non-binary community. Bäckadräkten can be used in different ways, colours and materials. It can be seen as a new type of folk costume for everyone who wants one and can be used in full scale or just as a part combined with other types of dresses. The founder of Bäckadräkten is the artist Fredy Clue and they want it to be a folk costume for everyone, not only non-binary or queer.

The analysis regarding Bäckadräkten is made by using ANT Action Network Theory and Queer Theory and focus on non-binary. The view of Bäckadräkten as a rhizome with a big and growing connected network is discussed. Seven people has been interviewed about their view regarding both folk costumes and Bäckadräkten.

Keywords:

Bäckadräkten, queer, non-binary, gender neutrality, folk costume,

ANT Action Network Theory, rhizome.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<i>Syfte, frågeställningar och avgränsningar</i>	3
<i>Material, metod och etik</i>	4
<i>Teoretiska utgångspunkter och begrepp inom fältet</i>	6
ANT-aktörnätverksteori och rhizom	6
Queer och icke-binär	7
Skev och att skava	8
<i>Avgränsningar</i>	9
<i>Tidigare forskning</i>	9
<i>Uppsatsens disposition</i>	11
1. BÄCKADRÄKTEN – VARFÖR BEHÖVS EN QUEER FOLKDRÄKT?	12
<i>Folkdräkter och deras tidigare könskodning</i>	12
<i>Bäckadräktens ursprung</i>	14
<i>Beskrivning av Bäckadräkten, dess och olika delar och deras bakgrund</i>	16
<i>Bäckadräkten, en rhizom med långa tentakler?</i>	21
<i>Musik, ska byggas utav glädje. Och kanske även kläder?</i>	24
<i>Instabila identiteter och könskodning</i>	25
<i>Vad är det som skaver? Vem vill vara något "icke"?</i>	27
2. AVSLUTANDE DISKUSSION	30
<i>Förslag till fortsatt forskning</i>	32
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	33
<i>Otryckta källor</i>	33
Intervjuer / Samtal	33
<i>Litteratur</i>	34
<i>Elektroniska dokument, hemsidor</i>	35
<i>Bildförteckning</i>	36
<i>Bilaga</i>	37

INLEDNING

När jag var liten brukade vi sommartid vara i min mormorsmormors fäbod i Björkmuren, Järbo, i det som förr kallades Ovan sjö Socken i Gästrikland. Kanske väcktes mitt intresse för både etnologi och folkdräkter av att vara i en så gammaldags miljö? Numera är jag ledande dräkthäxa i Ovan sjö Socken och den som får de flesta frågorna om det gamla dräktskicket i bygden. Dessutom har jag under åren fått många kontakter både inom hemslöjd och bland museer i Gästrikland med omnejd. I september var jag på ett stort evenemang som anordnades för folkdräktsintresserade av alla de slag. Ett evenemang kallat Dalarna Folk Fashion Weekend anordnades på Dalarnas Museum i Falun. Det innehöll tre dagar med föreläsningar, visningar och workshops för oss som älskar dräkt, mode, slöjd och hantverk. I samband med detta träffade jag musikern Fredy Clue som framträdde med nyckelharpa och sång iklädd den nya Bäckadräkten, den första icke-binära, eller queera folkdräkten. Det här gjorde mig nyfiken...

Syfte, frågeställningar och avgränsningar

Uppsatsens syfte är att med hjälp av kulturella perspektiv och analysmetoder undersöka Bäckadräkten, en queer folkdräkt, och vilka olika könsnormer den inkapslar. Detta ska bidra till att fördjupa förståelsen för hur könsnormer konstitueras, upprätthålls och förändras genom det materiella. Varför behövs det en speciell icke-binär, eller queer folkdräkt, med bakgrund från traditionella dräktplagg?

För att förstå mera om Bäckadräkten och dess betydelse undersökts resonemang hos sju intervjuade. Övrigt material om Bäckadräkten har hämtats från artiklar på Internet, Facebook och en podd från Sveriges hembygdsförbund. Dessutom använder jag mig av egna observationer i samband med att jag träffade Fredy Clue i Falun i september och fick se honom iklädd Bäckadräkten i verkligheten.

Frågeställningarna är följande:

- Vilka könsnormer beskrivs genom folkdräkter?
- Hur och varför skapades Bäckadräkten?
- Varför behövs en icke-binär folkdräkt?

Material, metod och etik

Den här uppsatsens tillkomst kan beskrivas med det som brukar kallas för öppen och kvalitativ forskning. Vid en C-uppsats med kort tidsomfång är det väsentligt att få tillträde till både människor och material ganska snabbt (Denscombe, 2016, s 132). Därför har ett tvärvetenskapligt tillvägagångssätt använts. Bäckadräkten har kopplingar både till textilvetenskap, etnologi och genusforskning. På grund av mitt mångåriga intresse för folkdräkter och kan jag ses som varande en del av fältet. Många personer känner till mig eftersom jag ofta skriver inlägg och lägger upp bilder i Facebook-gruppen *Vi som gillar folkdräkter*. Jag har fått många positiva synpunkter genom åren för mitt sätt att skriva om folkdräkter på ett informativt och hjälpsamt sätt. Dessutom är jag medlem i den nystartade Facebook-gruppen *Bäckadräkten-här skapar vi dräkt*. Båda grupperna är offentliga.

I boken *Metodkompassen* skriver författaren Blanka Henriksson att det är naturligt att använda sina personliga erfarenheter. Det behöver inte alltid vara till nackdel i den undersökta kulturen. Personliga erfarenheter kan användas som en källa bland andra (Henriksson 2004:177). Ehn och Löfgren påpekar att reflexivitet är viktigt och likaså att vara kritiskt till ens egen subjektiva erfarenhet (Ehn & Löfgren 2012:107f). Oscar Pripp anser att det är bra att lyfta fram hur personliga förhållningssätt påverkar allt från val av fält och urval till metoder och tolkningar, och att en ledstjärna kan vara att betrakta hela forskningsprocessen som en dialog mellan sig själv och fältet (Pripp 2011:73). En forskare tar alltid med sig sina subjektiva förståelseramar, och det gäller för forskaren att både få syn på och bli medveten om och berätta om vilka ramarna kan vara (Steinrud 2017:28).

Det här har jag försökt ta hänsyn till genom att beskriva hur jag har arbetat med mitt material under uppsatsens tillblivelse. En fördel av att jag är känd inom folkdräktsrörelsen har varit att det underlättat för mig att få till intervjuer och intressanta samtal inom ett nytt område som Bäckadräkten, som är en queer folkdräkt. Det visade sig att samtliga personer som jag intervjuat kände till mig sedan tidigare från mina inlägg i gruppen. Jag har försökt vara så reflexiv som möjligt genom att ställa öppna frågor och ha ett lyssnande förhållningssätt i samtalen med de intervjuade. Dessutom har jag samlat och analyserat material från många olika håll, genom litteraturstudier, från Facebook grupper, genom att lyssna på poddar och läsa artiklar inom ämnet.

Fredy Clue kom jag i kontakt med på Dalarnas Folk Fashion Festival i september och frågade om den (Fredy vill att den används som pronomen) ville bli intervjuad i samband med en

kommande C-uppsats i Etnologi. Den var positiv och gav mig sina kontaktuppgifter. Fredy Clue är en offentlig person, kan identifieras i intervjusituationen och är både medveten om det och har gett sin tillåtelse. Övriga intervjuade har jag kommit i kontakt med via Facebookgrupperna *Bäckadräkten- här syr vi folkdräkt* och *Vi som gillar folkdräkter*, där jag frågade efter personer som var villiga att låta sig intervjuas.

Sju intervjuer med personer av olika kön, åldrar, och sysselsättningar genomfördes för att få material till denna undersökning (se bilaga 1). Några av de jag samtalat med har deltagit på olika sätt i skapandet av *Bäckadräkten*. Det gäller främst Fredy Samuel Lundh, som när han uppträder använder sig av artistnamnet Fredy Clue. Samtliga informanter har fått information om syftet med uppsatsen, har deltagit frivilligt, och är anonyma där så önskas. Av forskningsetiska skäl har individskydds krav eftersträvats i uppsatsen. Sannolikheten för att personerna ska kunna identifieras har minskats genom att de har olika åldrar, kön (män, kvinnor, icke-binära), yrken och erfarenheter. De har numrerats i uppsatsen och kallas för informant A-G. Förutom Fredy Clue, som vill omnämnas som den, har jag använt hen om de olika personerna. Eftersom Fredy Clue är en offentlig person, och dessutom en av skaparna till *Bäckadräkten* har jag inte anonymiserat dens namn, och Fredy Clue har gett sitt godkännande till att förekomma med namn i uppsatsen.

Semi-strukturerade intervjuer har använts för att undersöka personernas uppfattningar om *Bäckadräkten*. Min målsättning har varit att skapa en avslappnad miljö och få till ett samtal mellan två jämbördiga parter. Detta har jag försökt åstadkomma genom att först höra av mig via Messenger och fråga om personerna varit intresserade av att delta. Därefter har jag skickat ut ett mail med presentation av mig, vad som gäller avseende själva intervjusituationen och några frågor som jag kommer att ta upp under samtalet (bilaga 1). Efter detta bokades datum och tidpunkt in. En länk via mail till zoom skickades ut inför mötet. Jag har haft några frågor som grundstruktur inför samtalet, och har försökt uppmuntra personerna att prata fritt och berätta själva utan att styra dem för mycket. Fem av samtalen har skett via Zoom med inspelning, ett via Messenger och ett skriftligt.

Sex av intervjuerna har transkriberats direkt efter samtalet. En person skickade in svar skriftligt och intervjun behövde därför inte transkriberas. Jag har använt personernas talspråk, alltså deras eget sätt att prata i transkriberingen, skrivit in om de har skrattat till vid något tillfälle eller gjort pauser för att tänka efter. Utdrag från intervjuutskriften kan spela en viktig roll i kvalitativ forskning, eftersom det kan ge läsaren en bättre känsla för intervjun och en

möjlighet att ”höra” informanternas synpunkter som de uttrycks av dem själva (Denscombe 2016:408).

Teoretiska utgångspunkter och begrepp inom fältet

I avsnittet behandlas uppsatsens teoretiska ramverk och utgångspunkter i form av en kort beskrivning av ANT – Action Network Theory, eller på svenska aktörnätverksteori, och begreppet rhizom. Likaså förklaras hur uttrycken queer, icke-binär och skev/skav används i uppsatsen. Begreppen behöver förklaras närmare för att ge förståelse till det som framkommer under samtalen/intervjuerna. ANT-aktör nätverksteorin används för att beskriva varför Bäckadräkten kan ses som en aktör med egen materiell agens som kan förändra, skapa nätverk och sammanbinda andra delar. Här beskrivs även hur Bäckadräkten kan fungera som ett rhizom, med flöden åt olika håll som förgrenar sig.

Queer och Icke-binär används för att diskutera ifrågasättande av normer kring kön och klädedräkt, likaså för att visa på att olika identiteter avseende genus kan ses som instabila eller föränderliga. Det kan över tid finnas olika sätt både att identifiera sig, känna sig och vilja vara. Bäckadräkten med sitt queera ursprung skiljer sig från de tidigare folkdräkternas tydliga könskodning, vilket kommer att beskrivas i uppsatsen.

Begreppen skev och skav uppkom i Skandinavien i början av 2000-talet och kan ses som utökade begrepp inom queerforskningen. Skev kan användas för att avvika från normer och skava för att uppleva den subjektiva upplevelsen av normbrott. Att använda kläder som inte känns hemmastadda för ens könsidentitet kan beskrivas som en känsla av skevhet eller skav.

ANT-aktörnätverksteori och rhizom

Varje ting som faktiskt förändrar ett tillstånd
genom att göra skillnad är en aktör... (Latour 2015:90)

Teorier om ANT- Action Network Theory är främst hämtade ur Bruno Latours bok *Tinget Återställt En introduktion till actor-network theory*. Enligt *ANT-aktörnätverksteori* anses att både människor och sådant som är icke-mänskligt kan vara aktörer och därmed ha en egen materiell agens. Det innebär att alla aktörer kan betraktas med lika stort intresse, och att det är svårt att avgöra på förhand vad som påverkar vad och hur mycket. Det finns inte en hierarki

som börjar från toppen och går nedåt. I stället fokuserar ANT på skapandet av nätverk. En aktör är något eller någon som kan förändra och det är lika viktigt att kunna sammanbinda delar som att skära bort sådant som inte behövs (Göransson 2017: 348f). Fokus riktas alltså mot förbindelser och nätverk och innebär att aktörerna kan påverka både sig själva och andra. Tinget, i det här fallet Bäckadräkten, gör något, den har effekt eller verkan att förändra, alltså det som brukar beskrivas som agens (Silvén 2011:157).

ANT har beröringspunkter med det som brukar kallas för ett *rhizom*, ett slags nätverk. Ett sådant har möjlighet att skapa ett stort antal förgreningar och kopplingar åt olika håll, men saknar fasta punkter. Varje förgrening kan skapa nya öppningar som i sin tur genererar förändringar och förskjutningar, men de är ändå delar av rhizomet. Det medför att fokus ligger på att undersöka flöden, sammansättningar eller assemblage med öppna anslutningsprocesser (Göransson 2017:349).

Bäckadräkten används i uppsatsen som ett exempel på en icke-mänsklig aktör med en alldeles egen materiell agens och den kan även fungera som en rhizom. Den har en förmåga att påverka och förändra både sin omgivning och sitt eget utseende, vilket jag kommer att beskriva i senare avsnitt.

Queer och icke-binär

Bäckadräkten har definierats som en queer- eller icke-binär folkdräkt och i det följande kommer jag att förklara dessa begrepp. För att förtydliga olika begrepp inom fältet som queer och icke-binär har jag hämtat information dels i Judith Butlers bok *Genustrubbel* (Butler 2016:63ff), likaså Fanny Ambjörnssons bok *Vad är Queer* (Ambjörnsson 2016:115). Michelle Göranssons doktorsavhandling *Materialiserade Sexualiteter* bidragit med tankegångar kring begreppen skev och skav (Göransson 2012:208f), likaså en artikel i *Lambda Nordica* (Jacobsson & Österholm 2022:7f).

SAOL skriver följande om begreppet *Queer* - som har att göra med kritiska analyser av gängse normer kring könsidentitet och sexualitet (SAOL). På RFSLs hemsida står det att Queer kan innebära olika saker. I förkortningen "hbtqi" brukar queer stå för queer som identitet, *att vara queer*. Det kan innebära olika varianter kring kön, sexualitet och/eller relationer, exempelvis att vara transperson, ha en icke-monogam relation eller att skaffa barn med någon annan istället för en kärlekspartner. Det kan även bestå i att inte vilja eller kunna definiera sitt kön eller sin sexuella läggning. Begreppet *queer* kan även

syfta på queerteori eller queeraktivism. Båda begreppen grundar sig i idéer om ifrågasättande av normer kring kön och sexualitet och granskning av hur det hänger ihop med makt och inflytande (*RFSL begreppsordlista/queer*).

En *icke-binär* person upplever sig ha en könsidentitet som vare sig är kvinna eller man. Däremot betyder ickebinär inte samma sak för alla, en del känner sig som både och, andra som att de befinner sig emellan. En del ickebinära är inget kön alls. Icke-binär brukar användas som ett paraplybegrepp för olika könsidentiteter som inte följer tvåkönsnormen (*RFSL begreppsordlista/ickebinär*).

Fanny Ambjörnssons bok *Vad är Queer* ger en tydlig överblick över både historia och nutid avseende tidigare tankegångar avseende genusforskning. Hon beskriver vad Judith Butler har uttryckt i sin bok *Genustrubbel* om den heterosexuella matrisen (Butler2007:24ff). Med den heterosexuella matrisen menas att heteronormativa föreställningar om kön förutsätter att det bara finns två positioner, antingen som man eller kvinna, och positionerna ställs i kontrast till varandra både kroppsligt och beteendemässigt (Ambjörnsson 2016:94). Ambjörnsson refererar till Butlers diskussion om den heterosexuella matrisen där den inte bara ska ses som tvingande och obligatorisk. Den kan även bära med sig en möjlighet till förändring.

Butler anser att det inte finns något kön bortanför den nuvarande ordningen eller sexualitet, eftersom allt är befläkat av patriarkatet. Förändring måste därför ske inom det nuvarande systemet. Olika identiteter som män, kvinnor, homo- och heterosexuella är inte givna för evigt, de kan ses som *instabila identiteter* enligt Judith Butler. Det finns en mängd olika sätt både att identifiera sig, känna sig och vilja vara och de kan förändras över tid (Butler 2007:227ff). Det kommer att diskuteras vidare i den här uppsatsen i samband med skapandet och användandet av en queer folkdräkt, nämligen Bäckadräkten.

Skev och att skava

Begreppet *skev* myntades under tidigt 2000-tal som en skandinavisering av queer, och har blivit ett nytt begrepp tillsammans med *skav* inom forskningen (Jakobsson & Österholm 2022:7f). Skev kan beskrivas som någonting udda och har historiskt använts som slang för hbtq-personer. Det kan ses som ett utvidgat queer-begrepp och kan användas för att undersöka normativitet och maktordningar. Etnologen Michelle Göransson använder begreppet skeva för

att avvika från normer, och att skava för att beskriva den subjektiva upplevelsen av normbrott (Göransson 2012:21f). Begreppet skevhet kan användas för sådant som rör sig utanför eller gränsar till den heteronormativa ordningen, och problematiserar normer, men är inte begränsat till det. Skev kan användas för att beskriva sånt som är svårt att definiera men ger en gnagande känsla av obehag. Det kan användas för både det som stör eller påverkar heteronormen och det binära genussystemet, vare sig det kallas för homo- eller bisexualitet, trans eller heterosexuellt (Jacobsson & Österholm 2021:7ff). Begreppet skev kan användas för sådant som bryter mot normativiteten för att komplettera och utöka en analys. När kroppar och deras kläder inte passar in kan de beskrivas som känslan av skev, eller att något skaver.

Att använda skev som metod kan vara ett sätt att kombinera forskningsmetoder på ett oväntat sätt, i detta fall genom att kombinera den med Action Network Theory och Queer. Känslor av skevhet blir utgångspunkt för undersökandet, och ett lyssnande förhållningssätt kan användas för att undersöka hur skevhet skildras i samband med det icke-binära. Kanske kan rentav en skev berättelse om Bäckadräkten ses som att den har växt åt ett oväntat håll?

I den här uppsatsen använder jag begreppen skev och skav för att analysera hur normativa föreställningar om kön är kopplade till klädesplagg, och hur det kan kännas att använda ”fel” kläder till sin kropp.

Avgränsningar

Inga andra queera folkdräkter kommer att beskrivas förutom Bäckadräkten. Den har valts för att kunna analysera hur könsnormer framträder och omförhandlas. Däremot analyseras inte dräktens övriga attribut, som etnicitet, eller dess olika användningsområden.

Sju personer med olika könsidentiteter har intervjuats som underlag till uppsatsen. Den yngsta är 25 år och den äldsta är 67 år.

Tidigare forskning

Ett antal källor har använts som input till den här uppsatsen.

Etnologen Bo G Nilsson har i antologin *Påklädd Uppklädd Avklädd* skrivit om hur kroppen och vårt sätt att klä oss både inom etnologin och via antropologiska undersökningar är en

arena där människor kan förhandla om vilka vi är eller vill vara (Nilsson2005:20ff). Bokens olika avsnitt har använts som bakgrundsinformation för att förklara hur folkdräktsrörelsen växt fram, hur dräkten har fungerat som kulturarv och dräktteorier inför 2000-talet.

The Fashioned Body beskriver hur kropp, mode, identitet och gender hör samman i modern forskning och är en integrerad del av kultur. Boken är skriven av doktor Joanne Entwistle, som arbetar på Kings College i London inom enheten för Culture, Media and Creative Industries. Hon anser att kopplingen mellan fashion och kultur är en viktig beståndsdel när det gäller att skapa och forma manlighet och kvinnlighet. Mode och kläder kan ge kulturell mening till kroppen och även ge en möjlighet att kommunicera genom symboler (Entwistle 2000:143, 66).

Annamaria Vänskä är adjungerad professor i Fashion Research at Department of Design, Aalto University, Finland. I artikel *From Gay to Queer - Or, Wasn't Fashion Always a Very Queer Thing* där hon tar upp olika utställningar från modeskapare som Jean Paul Gaultier. Hon anser att det finns svårigheter med att visa upp queer historia genom kläder eftersom det är en komplex frågeställning och dessutom innehåller flera olika LBTQI-identiteter. Men Vänskä framhåller vikten av att man fortsätter att försöka utforska och visa upp kläder inom ämnet. Hon menar att sociala media ger en möjlighet för marginaliserade grupper att både kunna förändra dominanta narrativ och en möjlighet att visa på andra alternativ (Vänskä:461f). Den queera Bäckadräkten kan ses som ett exempel på att visa på andra alternativ genom sociala medier.

Alexandra Edelsbrunner har under våren skrivit en uppsats vid Högskolan i Malmö med namnet *#DeGenderFashion: A Visual Analysis of how Fashion is used to challenge Gender Norms and Heteronormative Expectations* (Edelsbrunner 2023:5ff). Uppsatsen undersöker hur Instagram har bidragit till att skapa en inkluderande och välkomnande plats för personer med olika könsidentiteter och uttryck.

Martin Bergs avhandling om *Självets garderobiär: självreflexiva genuslekar och queer socialpsykologi* behandlar även den mode och kopplingen till queer. Den utgår från transvestiter och hur de ”klär om sig ” till kvinnor och hur det känns (Berg 2008).

Tidningen ETC, där dess chefredaktör Johan/Jenny Ehrenberg har beskrivit sina erfarenheter av det tredje könet, har bidragit till avsnittet i uppsatsen om instabila identiteter. ([Johan Jenny Ehrenberg: ”Jag känner en sorg över 40 missade år” | ETC nyhetsmagasin.](#))

Uppsatsens disposition

I inledningen beskrivs bakgrunden till undersökningen om Bäckadräkten. Här presenteras uppsatsens syfte, frågeställningar och avgränsningar. Materialet avseende Bäckadräkten består av information från Internet, Facebook och podd, dessutom semi-strukturerade intervjuer med sju personer och mina egna observationer. Metoden som har använts är öppen kvalitativ forskning med ett tvärvetenskapligt tillvägagångssätt. Även etiska övervägandena och reflexivitet tas upp, likaså uppsatsens teoretiska utgångspunkter. Därefter följer en kortfattad beskrivning av tidigare forskning och viktiga begrepp i uppsatsen.

I kapitel 1 presenteras bakgrunden till folkdräkter och Bäckadräkten. Själva dräkten presenteras och beskrivs, likaså presenteras de skillnader och likheter som finns med äldre folkdräkter och deras tydligare genuskodning för män och kvinnor. De intervjuades syn på queer och ickebinära behov av kläder diskuteras mera utförligt. Likaså behovet av en queer folkdräkt och varför Bäckadräkten kan ses som en rhizom. Även begrepp som instabila identiteter och skav tas upp i samband med de olika samtalen.

I kapitel 2 sammanfattas avslutningsvis uppsatsens undersökning av Bäckadräkten som en queer folkdräkt. Samtidigt besvaras de tidigare frågeställningarna i uppsatsen. Här omtalas kort vilka könsnormer som beskrivs genom folkdräkter och likaså varför en icke-binär eller queer folkdräkt behövs. Förslag till fortsatt forskning nämns avslutningsvis i kapitlet.

1. BÄCKADRÄKTEN – VARFÖR BEHÖVS EN QUEER FOLKDRÄKT?

På planeten där jag kommer ifrån definierar vi inga kön.

(Operan, Klaus Nomi, Stockholm 2023)

I kapitlet beskrivs bakgrunden till folkdräkter och Bäckadräktens utseende med kopplingen till tidigare genuskodning hos folkdräkter och dess plagg. Några av de intervjuade berättar om behovet av en queer eller icke-binär folkdräkt.

Folkdräkter och deras tidigare könskodning

Det som brukar benämnas som folkdräkter, alltså det lokala och särpräglade dräktskicket hos allmogen, upphörde i mitten av 1800-talet i nästan hela Sverige skriver Berit Eldvik, tidigare intendent vid Nordiska Museet. Under tidigare år skulle det direkt framgå av dräkten vem man hade att göra med, vare sig det var en kvinna eller man, bonde eller borgare. Bondens dräkt ansågs representera hederlighet och enkelhet, och dräktskicket ändrades ganska långsamt genom tiderna (Eldvik 2005:60f).

En kvinnlig dräkt i början av 1800-talet brukade bestå av en midjekjol med livstykke, en överdel, ett halskläde och ett förkläde. Huvudbonaden dolde håret på den gifta kvinnan, yngre och ogifta kvinnor kunde ibland visa sitt hår. En manlig dräkt bestod ofta av knäbyxor i skinn eller vadmal, en randig hemvävd väst, en skjorta och sydda eller stickade strumpor och svarta skor med plös (Hertz 2021:29f). Det syntes därför tydligt vem som var kvinna och vem som var man. Även småbarn könskodades tydligt, även om alla småbarn bar kolt, en slags klänning fram till skolåldern. Flickmössor hade två örlappar och en mittflik, och pojkmössor bestod av 6 kilar (Hedlund 1951:199f).

Bild 1 Man och kvinna från Ovansjö socken Gästrikland

Ulla Centergran skriver i sin doktorsavhandling *Bygdedräkter, bruk och brukare* om Arthur Hazelius, som startade insamlingen av dräkter till Nordiska Museet i slutet av 1800-talet (Centergran 1996:178f). Han var även med och grundade föreningen *Svenska Folkdansens Vänner*, som skapades för att vårda kulturarvet kring folkdans, folkmusik och folkdräkter (Wikipedia Arthur Hazelius). Hazelius ”uppfann” även midsommarfirandet som en ny tradition, med både folkmusik, danser och lekar. Här blev de äldre tydligt könskodade folkdräkterna för män och kvinnor en viktig del av firandet, och började alltmer ses som en nationell symbol för Sverige Centergran (1996:178f).

Det finns numera olika typer av folkdräkter och sätt att kategorisera dem på. Nina Söderblom, som arbetar på Skansens klädkammare med historiska kläder och folkdräkter, berättar i podden *Folkdräkternas symbolik* om tre olika varianter. Dels finns det som brukar kallas för ”dokumenterad dräkt”, alltså dräkter som har en lokal särprägel, vanligast på landsbygden bland allmogen i Dalarna, Hälsingland, och Skåne under 1700-talet till mitten av 1800-talet. ”Rekonstruerad dräkt”, där har det funnits lokalt särpräglade dräkter, men finns inte så mycket originalplagg kvar, utan dräkten har fått tillskott av konstruerade delar från andra ställen. *Komponerad dräkt*, då har det inte funnits något att utgå ifrån utan man har hittat på något helt eget i ett folkdanslag eller en hembygdsförening som vill känna samhörighet i bygden.

Komponerade dräkter kan ha en symbolik som känns naturlig för trakten, det kan vara som grönt för skogen, blått de blånande bergen. (Söderblom 2023). Bäckadräkten kan ses som ett modernt exempel på en komponerad dräkt, där samhörigheten i stället utgår från den queera identiteten, i stället för kopplingen till en viss plats.

Etnologen Bo G Nilsson skriver att många undersökningar inom både etnologi och antropologi har fokuserat på kroppen som en yta för samspel mellan olika diskurser. Genom nya perspektiv kan man undersöka den kulturella betydelsen av hur människor formar sig själva med hjälp av klädesplagg (Nilsson 2005:35f). Även Joanne Entwistle är inne på liknande tankegångar när hon tar upp kopplingen mellan fashion och kultur med dess koppling till att skapa och forma manlighet och kvinnlighet genom klädsel (Entwistle 2000:66). Hon anser att mode och kläder kan ge kulturell koppling till förståelsen av kroppen och hur det kommuniceras genom symboler. På liknande sätt visade kvinnor och män förr i tiden upp sin status genom delar av klädseln. För kvinnor var det mycket viktigt att vara gifta och det kunde poängteras genom en speciell huvudbonad som de fick använda först efter bröllopet. Likaså kunde färger symbolisera ungdom, ogifta personer använde ofta starka färger och mera rött i sina kläder. Äldre personer visade sin status genom att använda mörkare färger på klädesplaggen (Hedlund 1951:102ff).

Bäckadräkten är på många sätt en motsats till tidigare års tankar med folkdräkter. Syftet är att den ska kunna användas av alla, inte bara queera personer. Det ska inte kännas som om dräkten skevar eller skaver, vare sig avseende könstillhörighet eller ursprung. Tanken med Bäckadräkten är att den ska få porla och flöda fritt, som den bäck den fått sitt namn ifrån.

Bäckadräktens ursprung

I podden *Folkdräkternas symbolik-Resten är historia*, berättar Fredy Clue om ursprunget till Bäckadräkten. Fredy Clue tror att vi får en identitetsbekräftelse när vi klär oss i dräkt. Det beror på att vi vill marknadsföra Sverige, både kläder och identitet hänger ihop. Det känns svenskt när man sätter på sig en folkdräkt, oavsett om den är dokumenterad, rekonstruerad eller nyskapad. Hur kan folkdräkterna utvecklas och förändras, funderade Fredy Clue. Det finns väldigt många intresserade som forskar och digitalisering gör att källorna blir

tillgängliga på ett nytt sätt, men samtidigt kommer allt längre från källan hos de som bar folkdräkten förr.

Fredy Clue åkte som yngre på spelmansstämmor och såg de vackra folkdräkterna och inspirerades. Den fick en idé om att låta personer som den själv, alltså icke-binära eller queera, att få en plats i folkkulturen. Fredy Clue hade sedan tidigare ingen naturlig koppling till folkkulturen förutom musiken. Den ville få en plats själv och skapa något nytt för yngre människor och bli en inspiration.

Fredy Clue sökte bidrag och startade i januari 2022 ett projekt tillsammans med Textilmuseet i Borås med syftet att

[...] främja en öppnare folkkultur genom att utveckla och tänja på gränserna, bortom det binära. Visionen är att få fler personer att känna sig inkluderade i folkkulturen och i samhället i stort. (Textilmuseet i Borås, 2022)

Tillsammans med illustratören och konstnären Ida Björs började Fredy Clue att samla in olika typer av material och skissa på hur en icke-binär folkdräkt skulle kunna se ut. En fokusgrupp av unga queer-personer ingick i projektet för att diskutera hur stil och identitet skulle kunna kopplas till den folkliga traditionen och samtidigt fungera bortom det binära. Målsättningen var att väva ihop både de manliga och kvinnliga idealen i en ny typ av ickebinär folkdräkt. Därefter sydde Ida Björs upp den första dräkten och den visades upp på Textilmuseet under sommaren 2022 tillsammans med en utställning om hur projektet hade gått till. Att den kallas för just Bäckadräkten beror på att en bäck brukar porla och rinna fritt och glädjefyllt, precis som dräkten ger en möjlighet att känna sig hemma i och inkluderad (Intervju Fredy Clue 231102).

Fredy Clue berättar hur den ser Bäckadräkten som en resa vilken startade med en känsla av utanförskap. Den ville både passa in, få förankring och en plats inom folktraditionen. Fredy kände sig inte hemma vare sig i den manliga eller kvinnliga varianten av en folkdräkt. Den fick en idé om en byxkjol för att kunna väva samman både de manliga och kvinnliga idealen som är brukliga i vanliga folkdräkter. Tanken om en byxkjol fick ett starkt gensvar och svarade mot ett behov hos flera andra. Många i den referensgrupp, som skapas för Bäckadräkten, hade även de en känsla av utanförskap, liknande det som funnits inom Fredy Clue. Bäckadräkten skapades som ett bidrag bland folkdräkter för att öppna ett rum för det

ickebinära. Tanken var att både medvetandegöra och ge ett positivt perspektiv på det transformativa i världen. Samtidigt gavs det en möjlighet att diskutera stil och identitet bortom det binära. Allt sammantaget bidrog Bäckadräkten till att skapa en inre frihet.

Genom att arbeta med projektet, arbetade jag också med mig själv. Jag pratade om queera frågor med queera personer. Mitt ordförråd och förståelse för hur en kan identifiera sig som person, växte och till slut föll allt på plats. Jag förstod att jag var ickebinär. Mitt inre hade försökt tala genom idéer. Tänk att en idé om en byxkjol kunde betyda så mycket mer!

Bäckadräkten är tänkt som en värdegrund att bära och utveckla. Den är inte kopplad till ett landskap eller socken utan hembygden är vårt queera community. Vi är dräktens hem.

Våra kroppar ser olika ut och vi kommer från olika platser, därför önskar vi att dräkten ska leva och utvecklas på varenda en som vill se upp den. Vi vill uppmuntra er att göra den till er egen och till hjälp kommer vi skapa ett symönster som ni kan följa. (Fredy Clue 231102)

Beskrivning av Bäckadräkten, dess och olika delar och deras bakgrund

Bild 2 Fredy Clue iklädd Bäckadräkten

På bilden ovan är Fredy Clue iklädd Bäckadräkten och här syns tydligt färgsättningen i de olika klädesplaggen med mycket blått, vitt och rosa. När Ida Björs och Fredy Clue arbetade fram dräkten och färgerna inspirerades de av transflaggans färger i just blått, rosa och vitt och likaså transflaggans symbol. Symbolen i vitt består av en kombination av tecknen för kvinna,

man och icke-binär sammanhållna i en ring.

Bild 3 Transflaggan med symbol

Eftersom Ida Björs, som arbetat med designen tillsammans med Fredy Clue, har sitt ursprung från Hälsingland, togs mycket av inspirationen till Bäckadräkten från detta landskaps folkdräkter. Dessutom passade färgställningen där bra ihop med tankegångarna från projektet om transflaggans färger, vilket kan ses ovan på bilden. Nedan kommer en beskrivning av de viktigaste plaggen i Bäckadräkten, och dess skillnader eller likheter med de tidigare mera könskodade folkdräkterna,

Folkdräkter har ofta plagg i linne under väst, som är ett manligt plagg, eller livstycke som är ett kvinnligt plagg. Linneplagget brukar kallas för skjorta om plagget är för män, och särk om det är för kvinnor. Skjortan för män brukade vara lång och även fungera som ett underplagg, den veks liknande en stor blöja mellan benen. Kvinnans plagg i linne kallades särk och var ofta avskuren i midjan och hopsydd i ett finare material upptill, och ett grövre och enklare material nedtill. Underkläder användes inte (Hedlund 1951:114ff).

Skjortan som används till Bäckadräkten är av en ganska vanlig herrskjortsmodell för folkdräkter och sydd av blekt linnetyg med vid ärm och rynkor vid handleden och axlarna.

Livstycksvästen är sydd av ett handvävt tyg som kopierats från en äldre mansväst som finns på Ljusdalsbygdens museum. Själva modellen är inspirerad av Järvsös kvinnliga livkjol som har en fyrkantig ringning. Livstycksvästen knäpps fram med hyskor och hakar och är fordrad med linnetyg. Den är sytt av handvävt tyg kopierat från äldre mansväst som finns på

Ljusdalsbygdens museum. Modellen är inspirerad av Järvsös livkjol med den fyrkantiga ringningen. Den knäpps fram med hyskor och hakar och är fodrad med linnetyg.

Bäckadräktens livstycksväst, har ett namn av väst och livstycke i kombination, som vill förtydliga att den kan användas av alla, oavsett könsidentitet. Modellen har tagit inspiration från både kvinnliga och manliga plagg. I tidigare folkdräkter var både livstycken och livkjolar kvinnliga plagg och knäptes med hyskor och hakar, som man enkelt kunde göra själv i hemmet, i självhushåll. Manliga plagg kallades för västar, gick högt upp i halsen, och knäptes oftast med knappar i mässing. Knappar var dyrbara och måste köpas för reda pengar. Bäckadräktens livstycksväst knäpps med hyskor och hakar. Den har en djup och tvär halsringning som liknar ett kvinnoplagg från Hälsingland, samtidigt som tygets färgställning är kopierat från en mansväst därifrån.

Byxkjolen är av indigofärgat kläde i ull med lagda veck. Den blev en crossover och tog sin inspiration från knäbyxor och kjolar i olika längd från olika delar av Sverige. Luckan knäpps med udda knappar i mässing. Den är kantad med kattun, alltså ett blommigt bomullstyg. Baktill på byxkjolen finns en rem som går att spänna åt vid behov, för att öka eller minska vidden. Byxkjolen har fickor i sidorna.

Bäckadräktens byxkjol består av en blandning från tidigare kvinnliga och manliga plagg. En kjol var uteslutande ett rent kvinnoplagg, medan knäbyxor bara användes av män tidigare. Kvinnor hade lösa kjolfickor som brukade knytas med ett band i midjan, medan mansplagg kunde ha isyddas fickor både i västar och byxor. Luckan till byxkjolen knäpps med mässingsknappar på samma sätt som knäbyxor brukar knäppas med en lucka framtill. Kattun, alltså blommönstrad bomullstyg, är vanligare till mindre dekorationer på kvinnliga folkdräkter, eftersom det inte kunde tillverkas i hemmet, utan var en köpevara. Byxkjolar förekommer inte i några folkdräkter, utan det är en crossover skapad just till Bäckadräkten för att kunna användas av alla, oavsett könsidentitet.

Mössan är inspirerad av en äldre variant av trindmössa från Toarp, men i en ny färgställning i rosa och svart. Liknande mössor har tidigare funnits för både kvinnor och män på olika ställen av landet. Fredy Clue har skapat modellen och vill ge den en känsla av att vara något emellan en modern keps och hatt.

Bild 3 Lövaspänne och detaljbild på livstykessvästen.

Smycken är ett kvinnligt attribut inom folkdräkter, det var bara kvinnor som använde broscher eller lövaspännen, ibland fick de smycken av sin fästman vid trolovningen, och en ring vid vigseln. Män brukade sällan ha andra smycken än vigselring.

Bäckadräktens smycken har tagit sin inspiration från äldre traditionella broscher och lövaspännen. Broschen har löv med gravyr likt bäckens fåror och transsymbolen mitt i själva hjärtat. Livstykesspännen har vävt in båtlivets röda och gröna babord och styrbord och har även den en bäckliknande gravyr.

Bild 4 Sjal till Bäckdräkten

Sjalen som hör till Bäckdräkten är tryckt på bomull för att likna traditionell kattun. Den har kopplingar till västkusten med symboler för musslor och alger, och till den queera communityn genom att mönstret i mitten kantas och inramas av en slinga med den icke-binära symbolen.

Bäckdräktens sjal kan användas på många olika alternativa sätt efter eget tycke och smak. Traditionellt brukar bara kvinnor bära sjalar runt halsringningen, eller ovanpå huvudet som ett huckle, för att skydda huvudbonaden under. Män brukar ha en halv sjal, en så kallad tresnibb, knappt synlig och knuten under skjortkragen för att hålla snibbarna uppe. Bäckdräktens sjal kan användas på samtliga sätt ovan, både som sjal runt halsringningen, som huckle, eller knuten under en skjortkrage.

Bäckadräktens materialitet med dess olika attribut i form av olika klädesplagg är skapade för att kunna användas av alla, oavsett könstillhörighet. Den bryter mot tidigare folkdräkters tydliga könsnormer med olika klädesplagg för kvinnor och män genom att blanda detaljer från olika delar. Det gäller både tyger, färger, skärningar, knäppning i form av hyskor och hakar och ett helt nyskapat plagg, som byxkjolen. De tidigare tydligt könsnormerande folkdräkterna kan ge en känsla av att vara skev, eller skava, för en person som inte identifierar sig inom heteronormen och det binära genussystemet.

Bäckadräkten, en rhizom med långa tentakler?

När jag besökte folkdräktsfestivalen i Falun i september 2023 fick jag se Fredy Clue och Bäckadräkten i verkligheten. Mitt första intryck var att Fredy var så väldigt lång! Det som slog mig därefter var att den var så vackert klädd i sin dräkt och utstrålade en sådan glädje, vänlighet, stolthet och samhörighet med alla folkdräktsklädda i Falun. Själva dräkten i sig gav mig en känsla av både tradition och förnyelse. Jag var helt enkelt tvungen att gå fram och ge Fredy en komplimang och fråga om jag fick vara med på ett foto tillsammans med den.

Bild 6 Fredy Clue och Gunilla Humble

Hittills finns bara ett färdigt exemplar av Bäckadräkten i dess grundform, efter att den togs fram som ett projekt tillsammans med Textilmuseet i Borås. Artisten Fredy Clue använder dräkten när den framträder i olika sammanhang. Dels när Fredy Clue håller ett av sina numera

många föredrag om Bäckadräkten, och dels när den uppträder som folkmusiker och spelar nyckelharpa och sjunger. Bäckadräkten har egen agens som kan förstås utifrån dess materialitet. Den ger en stor frihet att välja både material, färger och former utifrån de enklare mönster som finns fritt tillgängliga, eller går att köpa från Fredy Clue, ifall större storleksanpassningar eller ändringar behövs. Mönstren finns numera även i en engelsk version. Man kan sy en del av dräkten enbart, eller använda alla delarna. Det går dessutom att kombinera en del av Bäckadräkten med andra kläder eller folkdräkter. Vanliga folkdräkter med sin tydliga könskodning för män och kvinnor brukar förknippas med platsen de kommer ifrån. Bäckadräkten kan användas av alla oavsett könsidentitet och dess hemvist är den queera communityn, säger Freddy Clue (Intervju Fredy Clue 231102).

Ett rhizom brukar beskrivas som ett stort rotsystem som kan förgrena sig åt olika håll, ungefär som en ingefära. Även själva Bäckadräkten kan ses som ett rhizom eftersom dess materialitet vindlar fram åt olika håll. Det finns förgreningar i form av utställningar som visar hur dräkten skapades och togs fram. Den används vid föreläsningar om Bäckadräkten av Fredy Clue, likaså när den uppträder och spelar folkmusik. Det finns en öppen facebookgrupp ”Bäckadräkten-här skapar vi dräkt” som i december har över 100 deltagare. Flera personer har blivit inspirerade och börjat sy egna varianter av Bäckadräkten, eller delar av Bäckadräkten i helt andra material och färg och form. Det finns även vissa mönsterdelar att ladda ner utan kostnad, för de som vill sy och få inspiration. Fredy Clue har även tagit fram mönsterbeskrivningar på Bäckadräkten som går att beställa över nätet, de finns även översatta till engelska. En av mina egna folkdräktskontakter från USA, vi har lärt känna varandra via facebookgruppen ”Vi som gillar folkdräkter”, skrev att hon såg det som en fantastisk möjlighet för två homosexuella spelmansvänner att sy sina egna dräkter inspirerade av Bäckadräkten. ”Då kan de välja tyger och färger som de själva vill, och skapa sin egen dräkt, vilken frihetskänsla!” (Mail Beverly, 20231121).

Bäckadräkten medför en möjlighet till förändring inom flera områden. Den ger utrymme till en icke-bundenhet till platsen. Detta skiljer sig från traditionella folkdräkter, som alltid har en koppling till en plats eller ett område. Bäckadräkten ger både en tillhörighet och får ett sammanhang med rörliga och föränderliga grupperingar, både digitalt och i det verkliga livet.

Facebookgruppen ger även en möjlighet för flera att utforska och visa upp kläder genom sociala medier på det sätt som Annamaria Vänskä beskriver i sin artikel *From Gay to Queer - Or, Wasn't Fashion Always a Very Queer Thing* (Vänskä:461f). Den queera Bäckadräkten kan ses som ett exempel på att visa på andra alternativ genom sociala medier. Det innebär att

tidigare marginaliserade grupper kan få en möjlighet att både förändra dominanta narrativ, som tidigare könskodade folkdräkter, och ges en möjlighet att visa på andra alternativ, som den queera Bäckdräkten.

Bild 7 Lasse Larsson i sin egenskapade dräkt

Ett sätt att visa på ett alternativt sätt att använda Bäckdräktens mönster och skapa något eget visas på bilden ovan. Lasse Larsson visar upp sin dräkt som han byggt upp av olika material och symboler med en personlig innebörd just för honom i den öppna Facebook gruppen ”Bäckdräkten – här skapar vi dräkt” Lasse Larsson kallar den för sin Alingsåsjeansfolkdräkt. Den har motiv som stadsvapnet och ljung på framsidan av västen, och ett broderi av statyn ”med väskan som vapen” på ryggsidan. Till den hör en linneskjorta i jeanstrådsgult och en ridikyl/väska med fikamotiv med kaffekopp och bulle. Ridikylen kan dessutom användas till vanliga jeans eftersom den är praktisk för mobilen eller annat nödvändigt berättar Lasse i inlägget. Som utgångspunkt för kjolbyxan och skjortan har han använt Bäckdräktsmönstret.

En av de personer jag har talat med tar upp Bäckadräkten som ett friare sätt att förhålla sig till ett historiskt dräktskick. Den går att leka med, på samma sätt som inom liverörelsen, där man kan göra dräkter till olika karaktärer. Det går även att använda gamla skärningar och kombinera på olika sätt och göra som man vill, eftersom Bäckadräkten inte är fast i sin form, som de traditionella dräkterna, säger hen (Intervju med B, 231102).

Alla ovanstående ”rörelser” kan ses som drivna av Bäckadräkten som aktör, och agensen ger därmed upphov till en rhizom, som sprider sig åt olika håll via nätverk och flöden och ger upphov till nya avknoppningar. Bäckadräkten ger en möjlighet till att leka, med både tankar dräktplagg, olika material och med könsnormer. Det stämmer väl överens med Fredy Clues målsättning med Bäckadräkten, som fått sitt namn från en porlande bäck som ska få rinna fritt åt olika håll och dessutom sprida glädje. Alltså precis som en rhizom!

Musik, ska byggas utav glädje. Och kanske även kläder?

När Fredy Samuel Lund i sin ungdom blev intresserad av folkmusik, åkte han på olika spelmannsstämmor och såg de färgsprakande och vackra folkdräkterna som spelemännen och dansarna av olika kön hade på sig. Musiken skapade glädje och tillhörighet, och med tiden blev den själv en skicklig musikanter med nyckelharpa som specialitet. Allt sammantaget väcktes Fredys intresse för att skaffa sig alldeles egen folkdräkt, men varifrån och hur? Vare sig de manliga eller kvinnliga dräkterna med sin tydliga könsprägling kändes helt rätt för den. Lösningen på det hela blev Bäckadräkten med sin kombination av byxkjol och väst. Den har både delar med ursprung från kvinnliga och manliga traditionella dräkter och tyger, och dessutom helt nyskapade mönster. Färgerna i ljusblått och rosa passade bra med färgerna till transflaggan och kändes därför lämpliga för en queer folkdräkt. Själens är fylld av symboler och färger med koppling till HBTQI. Arbete pågår med en stickad jacka till Bäckadräkten, med inspiration från äldre stickade plagg, men med queera referenser som resten av dräkten.

E, som ville svara på mitt underlag skriftligt för att kunna tänka efter och formulera sig, tar upp att även queera och icke-binära människor vill ingå i den folkkulturella sfären. Hen tycker att Bäckadräkten som ett steg mot inkludering för att öppna upp för alla till folkkulturen är väldigt fint och tror och hoppas att flera antingen kommer att göra en egen bäckadräkt eller inspireras och våga bära folkliga plagg på ett sätt som det inte har vågats göra tidigare (Intervju med E, 231103).

B i sin tur tar upp Bäckadräkten som ett friare sätt att förhålla sig till ett historiskt dräktskick. Den går att leka med, på samma sätt som inom liverörelsen, där man kan göra dräkter till olika karaktärer. Det går även att använda gamla skärningar och kombinera på olika sätt och göra som man vill, eftersom Bäckadräkten inte är fast i sin form, som de traditionella dräkterna, säger hen (Intervju med B, 231102). Bäckadräktens byxkjol kan användas tillsammans med andra vardagliga plagg, och skapar en skön rörelsefrihet. B tycker om att använda vida skjortor, av samma typ som Bäckadräktens skjorta, och ha en sjal runt halsen. Ibland tillsammans med kjol av kvinnligt snitt och med en åtsittande väst av traditionellt manligt snitt. Det finns en frihet i att klä sig så kroppen får utrymme utan att den behöver könsbestämmas via kläder säger B avslutningsvis (Intervju med B, 231102)

G hörde Fredy Clue berätta om Bäckadräkten i samband med en utställning och blev intresserad genom den egna tidigare bakgrunden inom textil och vävning. Efter Fredy Clues uppträdande och berättelse fanns även de nyframtagna mönstren att köpa och det blev startskottet till en alldeles egen dräkt för G. Mest för att använda eget material, och sy något utifrån en personlig känsla och för att det var så roligt och gav en stor frihet att skapa något alldeles eget utifrån sånt som varit viktigt för hen i livet. Hen exemplifierar med sin egensydda jacka, som är inspirerad och broderad efter den kända statyn tanten med väskan (Intervju med G, 231205).

Instabila identiteter och könskodning

I femtio år har jag klätt ut mig till man
(Johan/Jenny Ehrenberg, ETC 20231130)

Under december 2023 hade tidningen ETC en lång artikelserie om sin chefredaktör Johan Ehrenberg som På 80-talet kom ut som transvestit. Det blev en otrolig uppståndelse, Johan blev hotat och misshandlad och kom tillbaka in i garderoben. Han insåg att tiden inte var mogen ännu. Speciellt inte för en chefredaktör, som transvestit i en manlig värld. Nu har tidningen ETC haft en lång artikelserie om hur hen äntligen anser att det är möjligt att använda sig av både sin identitet som Jenny, och sin identitet som Johan i olika sammanhang (Johan Jenny Ehrenberg 20231130).

Det fanns inget queer 1983. Inget HBTQI som begrepp. Ingen teori om något annat än kvinna och man och om du inte är det ena måste du vara det andra. Homosexualitet hade bara några år tidigare slutat kallas för sjukdom. Så urbotadumma människor var då [...] Könen har alltid varit för trånga. Det är viktigt att veta.... Det finns undersökningar och då är det runt två procent av de unga som känner att de inte är det kön de fått sig tilldelat. ...Så jag räknar med två procent. Två procent av dagens svenskar är 200.000 människor.

(Johan Jenny Ehrenberg, ETC)

Det Johan/Jenny Ehrenberg berättar i tidningen ETC har en stark koppling till det som Judith Butler beskriver som den heterosexuella matrisen. Föreställningen om att där finns bara två positioner, antingen som man eller kvinna, och positionerna ställs i kontrast till varandra både kroppsligt och beteendemässigt. Men den är inte bara tvingande och obligatorisk utan bär med sig en möjlighet till förändring (Ambjörnsson 2016:94).

Butler anser att det inte finns något kön bortanför den nuvarande ordningen eller sexualitet, eftersom allt är befläckt av patriarkatet. Förändring måste därför ske inom det nuvarande systemet. Olika identiteter som män, kvinnor, homo- och heterosexuella är inte givna för evigt, de kan ses som *instabila identiteter* enligt Judith Butler. Det finns en mängd olika sätt både att identifiera sig, känna sig och vilja vara, och de kan förändras över tid (Butler 2007:81ff). Alltså precis det som har hänt sedan 80-talet för Johan/Jenny Ehrenberg ovan.

Fredy Clue tror att vi får en identitetsbekräftelse när vi klär oss i dräkt. Det beror på att vi vill marknadsföra Sverige, både kläder och identitet hänger ihop. Det känns svenskt när man sätter på sig en folkdräkt, säger den (Intervju med Fredy Clue 231102). Fredy Clue berättar hur den ville känna sig hemma inom folkkulturen och folkmusiken på samma sätt som andra och använda folkdräkt, men att den inte kände sig hemma i de traditionella folkdräkterna eftersom de är tydligt könskodade för män och kvinnor (Intervju med Fredy Clue 231102). Samtliga sju personer som jag har samtalat med ser nytta av och behovet av en icke-binär folkdräkt, oavsett vilken könstillhörighet de själva beskriver sig ha. Flera tar upp att det är viktigt att alla personer kan känna sig inkluderade i samhället och i olika sammanhang, och folkdräktsrörelsen kan vara ett sådant (Intervju med A, 20231031, B, 20231102, C, 231102, D, 231102, E, 231103, F, 231106) . En person tar upp vikten av att inte låta SD ta över folkdräkterna som symbol för nationalism, folkdräkter ska vara för alla (Intervju med G, 231205). Några av de jag samtalat med tar upp lokal tillhörighet som ett av skälen till att man

brukar vilja ha folkdräkt. Man vill höra hemma någonstans och visa var man själv eller släkten kommer ifrån (Intervju med A, 231031, B, 231102, C, 20231102, D, 20231102, E, 20231103).

Bäckadräkten är speciell eftersom den inte har tillhörighet till en speciell plats, det är den icke-binära eller queera communityn som skapar tillhörigheten.
(Fredy Clue 231120)

Den vanligaste och första frågan personer klädda i folkdräkt brukar få är: ”Varifrån kommer dräkten?” säger A, som är aktiv inom folkdräktsrörelsen (Intervju med A, 20231031). Hen tar upp att folkdräkt handlar både om härkomst och identitet, folkdräkterna kom ju från en tid då kön var otroligt viktigt. Kön gav både status och hade olika typer av markörer för att vara ett visst kön och tillhöra en viss samhällsgrupp. Om hen inte känner att en tillhör någon av dem så lämnas en ju ute från en väldigt stor del av svensk tradition. Hen tror att vissa personer inte längre känner sig hemma i de gamla stereotyperna och de förlegade könsrollerna och därför inte trivs i de traditionella folkdräkterna. ”Men Bäckadräkten har ingen släktskap med en plats, den blir ett uttryck för din person och säger ingenting om din härkomst. Kanske kan den kallas för en identitetsdräkt i stället för en folkdräkt” avslutar hen (Intervju med A, 231031).

Vad är det som skaver? Vem vill vara något "icke"?

Från början kallades Bäckadräkten för en unisex-folkdräkt, eftersom det var ett begrepp som var känt inom textilvärlden sedan långt tillbaka, berättar Fredy Clue (Intervju med Fredy Clue 20231102). Efter diskussioner i fokusgruppen började den kallas för en queer eller icke-binär folkdräkt i stället. Numera brukar Fredy hellre använda uttrycket *gender inclusive* eller *folkdräkt för alla*, eftersom engelskan har ett mera inkluderande språk. För ”vem vill vara något icke?”

Jag fäster mig inte så mycket vid det jordliga, jag är allt och alla och hör igenom han, för då känner jag mig sedd som den jag är. Min själ har inget kön, det är kroppen som ska få en plats i ett fack i samhället” säger Fredy Clue, apropå hur den vill benämnas och jag av misstag sagt fel (Intervju 20231102).

Några av de intervjuade upplever sig som icke-binära, eller har funderat en hel del över sin egen identitet och varför de klär sig som de gör. ”Jag blev överförtjust över den här, glädjen i att skapa något nytt, något som alla kan känna sig bekväma i” berättar en person om känslan

av att höra talas om och se Bäckadräkten, vilket skedde i samband med ett uppträdande av artisten Fredy Clue. ”Mina vanliga dräktdelar är fastslagna i sin form och används vid andra tillfällen fortsätter personen, och då finns det här! ”Och det kan man göra vad man vill med! Om det finns människor som inte känner sig bekväma i något av det som redan finns, så är det här en möjlighet för dem. ” (Intervju med B 20231102).

Under samtalet med B kommer det fram att hen har funderat mycket över sin egen könstillhörighet på senare tid. Hen är uppväxt som ett kön, men har på senare tid insett att det kanske är mera av praktiska skäl och på grund av samhällets syn och tradition som könstillhörigheten har varit som den varit. Hen vill klä sig mera blandat och känna sig fri i sin kropp. Bäckadräktens byxkjol ger en möjlighet till frihet, den är icke-binär till sin skärning eftersom den har stildrag från både en kvinnlig kjol, men samtidigt fungerar som en byxa med sin traditionella lucka i fram.

”Jag gillar naturliga material, byxkjolen blir ett sätt att bejaka och samtidigt känns det skönt att använda stora skjortor som ger frihet och möjlighet till rörelse och ett livstykke mot kroppen.” säger B. Personen har på senare år börjat bejaka en icke-normativ könsuppfattning och försökt utforska vem den är och hur den vill klä sig. ”Vad skönt! Man kan definiera sig själv” avslutar B samtalet (Intervju med B 20231102).

E beskriver att det finns ett glapp i kulturen för människor som vill uttrycka något annat än tydligt maskulint eller feminint uttryck och allt som hör till. E har inga problem med att använda en traditionellt ”könad” dräkt, men tycker att en byxkjol vore roligt att testa, likaså den fina mössan. Bäckadräkten öppnar upp för övriga som kanske kan vidga sin tanke och acceptera annat än de är vana vid och tänker är det enda rätta. ”Queera och icke-binära människor vill också ingå i den folkkulturella sfären, det vet jag med säkerhet”, avslutar E (Intervju med E 20231103).

Hur känner man sig om ens kropp inte passar in? ”Vem vill vara något-icke?” som Fredy Clue uttryckte det i vårt samtal. Både i allmänhet och i de traditionella folkdräkterna? Flera av personerna har under samtalen uttryckt behovet av inkludering även för dem, oavsett könstillhörighet (Intervju med B 20231102, D, 20231102, E 20231103). Om hen inte känner sig bekväm vare sig i de traditionella könsrollerna eller i de folkdräkter som har funnits tidigare kan det ses som att något skevar, eller skaver. För en icke-binär person kan det kännas fel att använda en traditionell folkdräkt eftersom den har så tydliga referenser till vad som är manligt och kvinnligt i själva dräkten. A tar upp att hen tror att en del kan ha svårt att känna

sig hemma i de gamla stereotyperna som beskriver förlegade könsroller. Det kan medföra att vissa personer inte trivs i de traditionella dräkterna utan vill ha något annat (Intervju med A 231031). Michelle Göransson skriver att man kan använda begreppet skevhet för sådant som rör sig utanför eller gränsar till den heteronormativa ordningen (Göransson 2012:21). Skev kan även användas för att beskriva sådant som är svårt att definiera, precis som några av personerna har beskrivit ovan i samtalen. När kroppar och deras kläder inte helt passar in kan de beskrivas som känslan av att något skevar, eller att det skaver.

2. AVSLUTANDE DISKUSSION

I detta kapitel sammanfattas och besvaras uppsatsens frågeställningar. Likaså något om vilka könsnormer som beskrivs genom äldre folkdräkter och likaså varför en icke-binär eller queer folkdräkt behövs. Förslag till fortsatt forskning nämns avslutningsvis.

I uppsatsen beskrivs folkdräkter och vilka könsnormer som inkapslas genom tidigare klädsel. Detta ska bidra till att fördjupa förståelsen för hur könsnormer konstitueras, upprätthålls och förändras genom det materiella.

För att förstå mera om Bäckadräkten och dess betydelse undersökts resonemang hos sju intervjuade. Övrigt material om Bäckadräkten har hämtats från artiklar på Internet, Facebook och en podd från Sveriges hembygdsförbund.

Frågeställningarna var följande:

- Vilka könsnormer beskrivs genom folkdräkter?
- Hur och varför skapades Bäckadräkten?
- Varför behövs en icke-binär folkdräkt?

Folkdräkter, eller allmogens kläder, var förr i tiden tydligt könsbestämda. Män klädde sig i skjorta, knäbyxor och väst, och kvinnor i särk, livstykke, kjol med förkläde och huvudbonad. Det gick tydligt att se deras status som var gift eller ogift, ung eller gammal utifrån deras sätt att klä sig.

Bäckadräkten skapades utifrån en önskan om en queer, eller ickebinär folkdräkt, för de personer som inte kände sig hemma vare sig i den manliga eller kvinnliga varianten, men som ändå ville ha en plats inom folkkulturen. De ville kunna klä sig på ett liknande sätt för att slippa känna utanförskap och i stället känna delaktighet. Artisten Fredy Clue, som är initiativtagare till Bäckadräkten, fick tanken om en byxkjol för att kunna väva samman både de kvinnliga och manliga idealen inom folkdräktstraditionen. Därifrån fortsatte arbetet med en folkdräkt för flera, oavsett könstillhörighet, som bidrag till att skapa ett rum för det ickebinära. Tanken var att både medvetandegöra och ge ett positivt perspektiv på det transformativa i världen, samtidigt med en möjlighet att diskutera stil och identitet bortom det binära och därmed skapa en inre frihet.

Bäckadräkten har i uppsatsen analyserats utifrån flera olika aspekter:

ANT-aktörnätverksteorin använts för att visa på att Bäckdräkten har en egen materiell agens och kan ses som en rhizom, genom dess kopplingar åt många olika håll. En rhizom sprider sig via nätverk och flöden och utvecklas i nya banor, precis som Bäckdräkten. Den lever numera sitt eget liv och dess skapare Fredy Clue vill att flera ska få möjlighet att både använda dräkt och uttrycka sig själva genom tyger, material, broderier och egna idéer. Bäckdräkten finns materiellt, i form av den variant som Fredy Clue uppträder i både när han föreläser om dräkten och/eller uppträder som folkmusiker. Det finns mönster på svenska och engelska, och det är möjligt att utveckla sin egen dräkt vidare med hjälp av dessa. I Facebook gruppen ”Bäckdräkten-här skapar vi dräkt!” som numera har över 100 medlemmar, diskuteras mönster och material och deltagarna visar upp olika plagg för varandra.

Bäckdräktens materialitet medför att den inte bara är till för grupper som queer, eller icke-binära, utan den kan användas av alla, oavsett könstillhörighet. Bäckdräkten bryter mot tidigare könsnormer i folkdräkter genom att blanda detaljer från både mansplagg och kvinnoplagg och dessutom tillkommer ett helt eget icke könsnormerat plagg i form av byxkjolen. Den skapar därmed en större frihet för personer som tidigare inte känt sig hemma inom folkkulturen, eftersom de inte velat använda traditionella könskodade folkdräkter.

Kopplingen till queer och icke-binär har i uppsatsen diskuterats i samband begreppen skev och att skava. Skev kan användas för att beskriva sådant som är svårt att definiera, och kan användas för sådant som rör sig utanför eller gränsar till den heteronormativa ordningen. Hur känner man sig om ens kropp inte passar in? ”Vem vill vara något-icke?” sa Fredy Clue i samband med att vi diskuterade begreppet icke-binär. Det här påminns personerna om när någon inte känner sig bekväm vare sig i de traditionella könsrollerna, eller i de befintliga äldre varianterna av folkdräkter. När kroppar och kläder inte helt känns som om de längre passar in avseende gamla traditioner kan det beskrivas som känslan av att något skevar. Likaså kan det upplevas som att något skaver om en person inte får känna sig hemmastadd i sitt sätt att vara eller klä sig.

Det finns en mängd olika sätt både att identifiera sig, känna sig och vilja vara, och de kan förändras över tid, som Judith Butler har uttryckt det (Butler 2007:81ff). Förhoppningsvis gäller det här även Bäckdräkten. Må den fortsätta att porla fritt som en sprittande bäck och röra sig framåt till glädje för alla, oavsett vad de identifierar sig som eller ej.

Förslag till fortsatt forskning

Under uppsatsens gång har jag vid flera tillfällen funderat över begrepp som identitet, performativitet och fenomenologi i samband med både queer och klädedräkt och det finns mycket att forska vidare inom avseende kopplingen mellan kläder, kön och kroppar. Tyvärr ryms det inte inom denna C-uppsats' ramar. Det finns en del tidigare skrivet inom området, ett exempel är Martin Bergs avhandling om *Självets garderobiär: självreflexiva genuslekar och queer socialpsykologi* som bidragit till diskussionen kring mode och kopplingen till queer. Den utgår från transvestiter och hur de "klär om sig" till kvinnor och hur det känns (Berg 2008).

Än så länge finns heller inte så mycket skrivet om icke-binära personer, själva begreppet är tämligen nytt även om icke-binära personer alltid har funnits. Tidigare har de lämnat spår både i historien och i arkeologin som gränsöverskridare, valor, schamaner, eller kanske som en av de i Sverige mera kända personerna från slutet av 1700-talet, nämligen Lasse-Maja, som levde omväxlande som man och som kvinna (Holmqvist 2017).

Avslutande ord:

Den här uppsatsen har varit både lätt och svår att skriva. Lätt eftersom jag sen barnsben varit intresserad av folkdräkter och textil och handarbete. Dessutom finns det inget roligare och intressantare än att prata med andra människor och försöka sätta sig in i deras tankegångar och livserfarenheter.

Samtidigt har det varit svårt eftersom det har gett mig så många funderingar över mitt eget liv. Varför blev jag som jag blev? Vad är det som har skevat och skavt? Varför har jag ibland känt mig annorlunda, biologisk "kvinna" på utsidan, men "manligt" analytisk på insidan, kombinerad med en inre känslighet och ett stort intresse för människor. Vad har jag själv egentligen för könstillhörighet och är det ens viktigt? Nä, jag får nog avsluta den här uppsatsen med ett citat från en annan person som rimligen måste ha tänkt mycket på sitt liv och kanske känt sig tämligen queer, även om det uttrycket inte fanns förr i tiden.

".....Ty själen har inget kön"

Drottning Christina av Sverige 1654

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

Otryckta källor

Intervjuer / Samtal

Intervju 1: person A

Yrke: Praktiserande textillärare

Ålder: 44 år

Intervjudatum: 231031

Intervjuns längd: 33 minuter (start 10.00 slut 10.33)

Intervju via Zoom, inspelning på dator.

Transkribering förvaras hos författaren

Intervju 2: person B

Yrke: Ingenjör

Ålder: 47 år

Intervjudatum: 231102

Intervjuns längd: 43 minuter (start 10.00 slut 10.43)

Intervju via Messenger och med bild p.g.a. krångel med informantens dator.

Transkribering förvaras hos författaren

Intervju 3: person C

Yrke: Utbildar sig till herrskräddare

Ålder: 25 år

Intervjudatum: 231102

Intervjuns längd: 20 minuter (Start 13.00 slut 13.20)

Intervju via Zoom, inspelning på dator.

Transkribering förvaras hos författaren

Intervju 4: person D (Fredy Samuel Lundh alias Fredy Clue)

Yrke: Free-lance musiker, arrangör, projektledare

Ålder: 28 år

Tilltal: den

Intervjudatum: 231102

Intervjuns längd: 40 minuter (Start 14.05 slut 14.45)

Intervju via Zoom, inspelning på dator.

Transkribering förvaras hos författaren

Intervju 5: person E

Yrke: Musiklärarstudent

Ålder: 25 år

Intervjudatum: 231103

Intervjuns längd: skriftliga frågor och svar enligt personens önskemål

Mail förvaras hos författaren.

Intervju 6: person F

Yrke: Free-lance illustratör och konstnär

Ålder: 50 år

Intervjudatum: 231106

Intervjuns längd: 20 minuter (start 10.00 slut 10.20)

Intervju via Zoom, inspelning fungerade inte, skrev därför ut minnesnoteringar.
Dessa förvaras hos författaren

Intervju 7: person G

Yrke: Pensionär, tidigare yrkesverksam som bagare

Ålder: 67 år

Intervjudatum: 231205

Intervjuns längd: 32 minuter (Start 16.01 slut 16.32)

Intervju via Zoom, inspelning på dator.

Transkribering förvaras hos författaren

Litteratur

Ambjörnsson, F. (2016). *Vad är queer?*. (2. utg.) Stockholm: Natur & kultur.

Berg, M. (2008). *Självetts garderobiär: självreflexiva genuslekar och queer socialpsykologi*.
Diss. Lund : Lunds universitet, 2008. Lund.

Butler, J. (2007). *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*. Göteborg: Daidalos.

Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. (Fjärde upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Edelsbrunner, Alexandra. (2023). *#DeGenderFashion: A Visual Analysis of how Fashion is used to challenge Gender Norms and Heteronormative Expectations*. Malmö: Malmö University.

Eldvik, B. (2005) I Nilsson, B.G. & Garnert, J. (red.) (2005). *Påklädd, uppklädd, avklädd: om kläder, kropp och identitet*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Entwistle, J. (2015). *The fashioned body: fashion, dress and modern social theory*. (2. ed.)
Cambridge: Polity Press.

Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna. 3., rev. och uppdaterade uppl. Lund: Studentlitteratur.

Gunnarsson Payne, Jenny & Öhlander, Magnus (red.) (2016). *Tillämpad kulturteori - Introduktion för etnologer och andra kulturvetare*. Studentlitteratur.

Göransson, M. (2012). *Materialiserade sexualiteter: om hur normer framträder, förhandlas och ges hållbarhet*. Diss. Stockholm : Stockholms universitet, 2012. Göteborg.

Hedlund, G. (1951). *Dräkt och kvinnlig slöjd i Ovansjö socken 1750-1850*. Storvik: Ovansjö hembygdsförenings förlag.

Hertz, C. (red.) (2021). *Dressing with purpose: belonging and resistance in Scandinavia*.
Bloomington, Ind.: Indiana university press.

Holmqvist, S. (2017). *Transformationer: 1800-talets svenska translitteratur genom Lasse-Maja, C.J.L Almqvist och Aurora Ljungstedt*. Diss. Uppsala: Uppsala universitet, 2017. Göteborg.

Jacobsson & Österholm. (2022). *Skevt växande och skavande*. Lambda Nordica 4/2021-1/2022.

Latour, B. (2015). *Tinget återställt: en introduktion till actor-network theory*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Nilsson, B.G. & Garnert, J. (red.) (2005). *Påklädd, uppklädd, avklädd: om kläder, kropp och identitet*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Pripp, O. (2011). I Kaijser, L. & Öhlander, M. (red.) (2011). *Etnologiskt fältarbete*. (2., [omarb. och utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Silvén, Eva. (2011). I Kaijser, L. & Öhlander, M. (red.) (2011). *Etnologiskt fältarbete*. (2., [omarb. och utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Steinrud, M. (2017). I Gunnarsson Payne, J. & Öhlander, M. (red.) (2017). *Tillämpad kulturteori*. (Upplaga 1). Lund: Studentlitteratur.

Svenska akademiens ordlista över svenska språket. 13. uppl. (2006). Stockholm: Svenska akademien.

Vänskä, Annamaria. (2014). *From Gay to Queer - Or, Wasn't Fashion Always a Very Queer Thing?* Fashion Theory September 2014.

Elektroniska dokument, hemsidor

[https://\(sv.wikipedia.org\) \(2023\) Artur Hazelius. \(hämtad 2023-12-27 kl. 11.30\)](https://(sv.wikipedia.org) (2023) Artur Hazelius. (hämtad 2023-12-27 kl. 11.30))

<https://www.rfsl.se/hbtqi-fakta/begreppsordlista> (hämtad 2023-10-21 kl. 08.00)

<https://podtoppen.se/.../resten-ar-historia/folkdrakernas-symbolik> (2023-10-18)

<Johan Jenny Ehrenberg: ”Jag känner en sorg över 40 missade år” | ETC nyhetsmagasin> (hämtat 2023-12-27)

Mail till Gunilla Humble från Beverly 2023-11-05 (anonymiserat)

Bildförteckning

Bild 1 Man och kvinna från Ovansjö socken Gästrikland. Med tillstånd av fotograf Anna-Johanna von Platen

Bild 2 Fredy Clue iklädd Bäckadräkten. Med tillstånd av fotograf Elisabeth Jubelin

Bild 3 Transflaggan som symbol. Hämtad från nätet.

Bild 4 Lövaspänne och detaljbild på livstycksväst. Med tillstånd av fotograf Elisabeth Jubelin

Bild 5 Sjal till Bäckadräkten. Med tillstånd av fotograf Elisabeth Jubelin

Bild 6 Fredy Clue och Gunilla Humble. Med tillstånd av fotograf Bengt Humble

Bild 7 Lasse Larsson i sin egenskapade dräkt. Med tillstånd av fotograf Lasse Larsson

Bilaga

Bilaga 1. Introduktionsmail utskickat inför intervjuerna

Hej och tack för att jag får intervju/samtala med dig om Bäckadräkten och icke-binärt/queer inför min blivande C-uppsats i Etnologi vid Uppsala Universitet. Ämnet Etnologi behandlar människan som kulturvarelse och vad människan gör och berättar om sig själv på olika sätt.

Lite bakgrund om mig: Gunilla, nybliven fil kand. i Textilvetenskap och Etnologi på Uppsala Universitet. Jag har haft folkdräkter som hobby i många år. I september var jag på ett stort evenemang kallat Dalarna Folk Fashion Weekend som innehöll tre dagar med föreläsningar, visningar och workshops för oss som älskar dräkt, mode, slöjd och hantverk. Där träffade jag musikern Fredy Clue som framträdde med nyckelharpa och sång iklädd den nya Bäckadräkten, den första icke-binära, eller queera folkdräkten. Det här väckte mitt intresse och jag vill undersöka varför det behövs en icke-binär folkdräkt och vad det kan innebära för olika personer.

Förutsättningar inför den kommande intervjun i form av ett samtal eller via mail.

Ditt deltagande är helt frivilligt och du kan avbryta intervjun under vårt samtal när du vill utan att ange några skäl. Du kan i efterhand ta tillbaka hela eller delar av din berättelse eller göra kompletteringar. Samtalet spelas in och transkriberas (skrivs ut) helt eller delvis av mig som underlag till min uppsats. Materialet kommer att sparas på min dator och användas till min uppsats i C-vetenskap i Etnologi. Uppsatsen kommer att visas offentligt på DiVA Portal som är en tjänst för publicering av akademiska skrifter.

Exempel på frågor inför vårt samtal:

Är det ok att jag spelar in vårt samtal?

Vill du vara anonym eller använda ditt eget namn i den kommande uppsatsen? Vill du att jag använder han/hon eller hen till dig när jag skriver? Vad har du för ålder och sysselsättning?

Vad vet du om Bäckadräkten?

Finns det behov av en queer eller icke-binär folkdräkt? Varför?

Har du sytt delar inspirerade av Bäckadräkten? Eller tänker du sy delar inspirerade av den?

Vad tror du att andra tycker om Bäckadräkten? Har du hört något? Positivt/negativt?

Övrigt som du tycker är av intresse. PS. Ta gärna kontakt med mig om du funderar över något eller har några frågor.